אמור ב

א. תנן[1]: העומר הי' מתיר במדינה (לאכול החדש בכל המקומות[2]) ושתי ה־לחם במקדש (שקודם שתי הלחם אין מביאין מנחה מתבואה חדשה[3]). אין מבי־אין מנחות כו' קודם לעומר אם הביא פסול, קודם לשתי הלחם לא יביא אם הביא כשר.

בטעם החילוק בין העומר ושתי ה־לחם — ד„קודם לעומר אם הביא פסול", ואילו „קודם לשתי הלחם . . אם הביא כשר"[3] — מצינו (במפרשים) כמה סברות, התלויות בגדר ההיתר שע"י הקרבת שתי הלחם (ואיסור הבאת מנחה מתבואה חדשה קודם שתי הלחם) — שיש לבארו בשלשה אופנים[4]:

א) איסור חדש במקדש לפני שתי הלחם הוא אותו איסור חדש עצמו של קודם העומר[5], אלא שלפני העומר הי' אסור בין לאדם ובין למזבח, ואחרי ה־עומר הותר לאדם ונשאר עדיין באיסורו למזבח.

ולסברא זו, מה ש„קודם לשתי הלחם . . אם הביא כשר", הוא מפני[6] דמאחר „שהותר מכללו אצל הדיוט"[7], „נגרע[8] כחו של איסור מאחר שלקח היתר ב־קצת, לגבי שלא יהי' חמור האיסור כמו מתחלה הלכך גם לגבוה אם הביא כשר".

ב) איסור חדש לגבוה (הניתר ע"י שתי הלחם) הוא איסור בפני עצמו (ואינו בכלל איסור חדש של הדיוט); ואיסור זה (לגבוה) הוא רק לכתחילה ואינו ל־עיכובא — כי גבי קדשים ישנו כללי[9] דבעינן „שנה עליו הכתוב לעכב", וכאן גבי שתי הלחם לא מצינו ששנה עליו הכתוב.

[אלא ש„קודם לעומר" שאסור להד־יוט, נפסל גם לגבוה (אפילו בדיעבד) — „משום דבעינן ממשקה ישראל"[10] (היינו מן המותר לישראל), ומכיון ש„קודם ל־עומר" אסור להדיוט, ה"ה פסול גם ל־מזבח[11]].

---

1) מנחות סח, ב.

2) רע"ב (ועוד) שם (פ"י מ"ו).

3) בקושיית ר' טרפון בגמ' מנחות שם.

4) שני אופנים הראשונים — ראה חי' (המיוחסים ל)הרשב"א באסיפת זקנים מנחות שם, טהרת הקודש מנחות שם (וראה הערה 6 והערה 11). אופן הג' — ראה שפת אמת מנחות שם. וראה בארוכה צפע"נ להל' נדרים (ח, ד) ולהל' מתנות עניים (לה, ג ואילך). וראה שיחת י"ב תמוז תשכ"ד.

5) בפרש"י משפטים כג, טז: ששתי הלחם כו' היו מתירין החדש כו' למקדש.

6) כ"ה ברשב"א שם (שזוהי סברת ריב"נ בגמ' שם). — ובטהרת הקודש שם מפרש להיפך, דזוהי סברת ר"ט (דאין טעם לחלק בין קודם לעומר וקודם לשתה"ל), ד„אין כאן רק איסור חדש ומאחר שלגבוה נמשך זמן איסור החדש עד לשתי הלחם א"כ מנ"ל שהקיל האיסור אחר העומר".

7) ל' ריב"נ מנחות שם.

8) ל' הרשב"א שם.

9) פסחים סא, א. וש"נ. וראה תוד"ה אימא זבחים ד, ב. לקח טוב (להר"י ענגל) כלל ה.

10) ראה תוס' מנחות שם ד"ה לא. ועוד. — וברמב"ם (הל' איסורי מזבח פ"ה ה"ט) משמע שהוא מטעם מצוה הבאה בעבירה (וראה פיה"מ מנחות שם). וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך חדש (ע' תרל. וש"נ). העמק שאלה לשאילתות שאילתא מז סק"א. ועוד. וראה שפת אמת שם. ואכ"מ.

11) כ"ה בטהרת הקודש מנחות שם (ועוד). —

ג) עומר ושתי הלחם חלוקים בעצם גדרם: העומר הוא בגדר „מתיר", כלומר, התורה אסרה את החדש ואינו ניתר אלא בהקרבת העומר; משא"כ בשתי הלחם לא הטילה התורה איסור להקריב חדש קודם לשתי הלחם — דלא מצינו ע"ז איסור בקרא (כמו גבי עומר, שמפורש בכתוב[12] „ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו גו'") — אלא ההקפדה היא ששתי הלחם יהיו „מנחה חדשה"[13] (הקרבן הראשון מן התבואה החדשה), וזוהי הסיבה שאסור להקריב מנחה מתבואה חדשה קודם שתי הלחם, כי אז לא יהיו שתי הלחם „מנחה חדשה"[14].

וזהו הטעם ש„קודם לשתי הלחם . . אם הביא כשר" — כי „אין הפסול בהקרבה שהקדימו רק שנעשה חסרון במצות שתי הלחם"[14] (שהם לא יהיו „מנחה חדשה").

[ונפק"מ להלכה — שלפי אופן זה הנ', אם עבר והביא מנחה מן החדש קודם שתי הלחם, יש לומר ששוב אין איסור להביא מנחה מחדש קודם שתי הלחם, מאחר שבלאו הכי לא יהיו שתי הלחם „מנחה חדשה"[14]].

ב. כלל אמרו חז"ל[15], שכל דיעה (וסברא) שהובאה בתורה יש לה מקום, ד„אלו ואלו דברי אלקים חיים". ואף שפסק ההלכה הוא רק כפי דיעה אחת, מ"מ יש מקום (בסברא) גם לשאר הדיעות.

ובעומק יותר: הכלל ד„אלו ואלו דברי אלקים חיים" מודיענו, שנוסף לזה שכל הדיעות הן חלק מתורתנו בנוגע ללימודן[16], יש לכל דיעה מקום בעבודת ה' בפועל[17]. כי זה שנפסקה ההלכה כדיעה א' הוא רק לענין ההנהגה במעשה, שאא"פ לנהוג למעשה כשתי דיעות סותרות: אבל בנוגע לרוחניות המצות, יש מקום לכל הדיעות.

כלומר: כל סברא ודיעה בתורה, יש לה מסקנא גם בנוגע לעבודה רוחנית — וענין זה שבה אפשר (ולפעמים גם צריכים) לקיים גם אם בנוגע למעשה אין הלכה כמותה[18].

וכן בענינו — ששלש הסברות הנ"ל בנוגע לשתי הלחם — הרי הם שלשה אופנים בעבודה והנהגת הנפש[19] [ובפרט שהמדובר בנוגע לקרבן, שענין עיקרי בקרבנות הוא כוונת ומחשבת האדם בעת הקרבת הקרבן[20], וכמ"ש החינוך במצות שתי הלחם[21] ד„ענין הקרבן . . כי מתוך המעשה תתעורר מחשבת האדם אל ה-

---

אבל ברשב"א שם, דלסברא זו „אין לחלק בו בדיעבד בין אם הביאו קודם העומר בין הביאו לאחר העומר קודם לשתי הלחם". ע"ש.

12) פרשתנו כג, יד.

13) פרשתנו שם, טז.

14) שפת אמת שם.

15) עירובין יג, ב. גיטין ו, ב.

16) ולפעמים נפק"מ גם למעשה — ד„זימנין דשייך האי טעמא כו'" (רש"י כתובות נז, א סד"ה הא קמ"ל).

17) להעיר מרמב"ם (סוף הל' תמורה) שרוב דיני התורה אינן אלא . . לתקן הדעות וליישר כל המעשים.

18) שלכן מצינו בתורת החסידות ביאורים (בנוגע לעבודה בפועל) לפי דיעות שנדחו להלכה (ראה לדוגמא לקו"ת (נצבים מה, סע"א ואילך) לענין „שופר של ר"ה של יעל פשוט", שלהלכה (רמב"ם ריש הל' שופר. טושו"ע ודאדה"ז או"ח ר"ס תקפו) אינו כן. ועוד).

19) להעיר מאמרי אדמו"ר האמצעי (במדבר ח"ב ע' תעח ואילך) עד"ז לענין הפלוגתא (מנחות סא, א. סב, א) באופן הנפת הלחם כו'. ע"ש.

20) ראה גם לעיל ע' 15-14.

21) מצוה שז.

דברים וע"כ כפי חשיבות הקרבן והכנתו הטובה תתעורר לב האדם אליו יותר").

ג. ויש להקדים החילוק בין "עומר" ו"שתי הלחם" בעבודת הנפש – הנובע מההפרש ביניהם בפשטות: עומר בא מן השעורים[22] שהם מאכל בהמה[23], ושתי הלחם הם מן החטים[24], מאכל אדם:

וידוע הביאור בזה[25], שהעומר שמביאים בחג הפסח (זמן יציאת מצרים) מרמז על התחלת עבודת האדם (תיכף בצאתו ממצרים), כשהבהמה והרע שבנפשו עדיין בתקפו[26], שהבאת העומר מן השעורים, מאכל בהמה, מרמזת על הקרבת ה"בהמה" שבאדם (נפשו הבהמית) להשם, שצריך לזבוח יצרו ולכפותו לעבודתו יתברך.

וזהו תוכן עבודת ימי ספירת העומר, הבאים בהמשך להקרבת העומר, שבהם האדם מזכך ומברר את מדותיו הרעות ומטהר את עצמו מזוהמתו (כמו שאומרים בה"יהי רצון" לאחרי ספירת העומר, ש"צויתנו . . לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו . . כדי שיטהרו . . מזוהמתם").

משא"כ בחג השבועות הבא אחרי גמר ספירת העומר – מביאים שתי הלחם מחטים, מאכל אדם, כי מעתה הוא בדרגת "אדם", שקירובו לה' (אינו רק הביטול ובירור ה"בהמה" שבו, אלא העלאת וקירוב ה"אדם" ("רוח בני האדם העולה היא למעלה"[27]) שבו.

ומכיון שכבר עלה לעבודה בקדושה עצמה, אין (עיקר) עבודתו בביטול מציאותו, אלא בעבודה מסודרת ע"פ טעם ודעת דקדושה שתוכנה עליות בקדושה גופא (לימוד התורה וקיום המצוות).

וזהו גם הטעם ששתי הלחם באות חמץ – "חמץ תיאפנה"[28]: בתחילת העבודה, כשה"בהמה" שבאדם היא בתוקף, אזי העבודה היא בדרך כפי' וקבלת עול, וזה נרמז ב"מצה" שהוא "לחם עוני"[29], שאין בו טעם[30]: משא"כ לאחרי שהאדם מתעלה עד שעבודתו היא בקדושה גופא, ובמילא מתוך הבנה והשגה דקדושה, הרי יש בה "טעם" ותענוג[31].

ד. עפ"ז מובן גם זה שהעומר מתיר חדש להדיוט, ושתי הלחם – למזבח:

הקרבת "ראשית קצירכם"[32] של שעורים (מאכל בהמה) לה', שתוכנה ביטול ובירור ה"הדיוט" שבאדם – נוגעת למעשה הדיוט, היינו ענייני רשות של האדם[33]; דקודם שיוכל ליהנות מהתבואה החדשה לצרכיו צריך להקריב קרבן עומר מן השעורים [היינו זביחת ה"בהמה" שבו], שעי"ז נקבע בלבו שהתעסקותו ב"כל מעשיך" תהי' "לשם שמים"[34] (וע"ד

22) משנה סוטה רפ"ב. מנחות סח, ב. ועוד. רש"י פרשתנו שם.

23) סוטה שם. וראה פסחים ג, סע"ב.

24) תשא לד, כב ובפרש"י שם.

25) לכללות סעיף זה ראה לקו"ת פרשתנו (לה, ד. לו, א ואילך. לט, ג-ד). במדבר (י, א ואילך). ובכ"מ.

26) עיין תניא פל"א (מ, ב).

27) קהלת ג, כא.

28) פרשתנו כג, יז.

29) פ' ראה טז, ג.

30) וראה פסחים (קיט, סע"ב ואילך): מצה דלא נפיש טעמייהו.

31) ראה בארוכה תו"א ס"פ ויקהל (פט, ג. צ, ריש ע"ב. שם בהוספות קיד, ג ואילך. קטו, א. קטז, ב). ועוד. לקו"ש חט"ז ע' 124 ואילך.

32) פרשתנו כג, י.

33) ראה חגיגה (טז, א) ג' דברים כבהמה כו'.

34) אבות פ"ב מי"ב.

החיוב להתפלל קודם (— שזה מתיר) עשיית חפציו[35], החיוב לברך קודם ש־נהנים מעוה"ז[36] וכו');

משא"כ הקרבת שתי הלחם שייכת למזבח (גבוה) — היינו עבודת האדם בעניני קדושה, תומ"צ. דלאחר שנתעלה לדרגת „אדם" ועובד עבודתו ע"פ טעם ודעת, הנה כדי שעבודתו בקדושה גופא תהי' כדבעי, צ"ל ההקדמה דהקרבת שתי הלחם.

והביאור בזה:

יסוד[37] כל העבודה (גם עבודה דטעם ודעת) — ה"ה ביטול וקבלת עול, הקדמת נעשה לנשמע[38] [וכמבואר בכ"מ שזהו ענינה של ברכת התורה — שצ"ל „ברכו בתורה תחילה"[39], דלפני לימוד התורה בהבנה והשגה, צ"ל הברכה וההודאה ש„נתן לנו את תורתו", שזוהי תורתו של הקב"ה[40]].

וזהו ענין הקרבת שתי הלחם, שאופן הקרבתם הוא שמביאים שני הכבשים ו־מניפים הכבשים עם הלחם יחד — התחברות הכבשים עם הלחם[41]: לחם הוא רמז על תורה, הבנת האדם; וכבש מורה על ביטול (כי כבשים „הם חלשים בטבעם . . ומורגש בהם טבע הביטול"[42]) — וזהו תוכן הקרבת שתי הלחם עם שני הכבשים, להחדיר את תנועת הביטול בתוך הבנת והשגת האדם.

[וענין זה נרמז גם בהקרבת הלחם גופא — שמביאים „שתי הלחם" דוקא:

מבואר בזהר[43] ד„שתי הלחם" קאי על תושב"כ ותורה שבע"פ, אשר תורה שבע"פ עיקרה — הבנת האדם, וכפסק ההלכה דבתורה שבע"פ אם אינו מבין מה שלומד „אינו נחשב לימוד כלל"[44]; משא"כ תושב"כ לא נתלבשה כ"כ בהבנת האדם [דבלי הפירוש דתורה שבעל פה אא"פ להבין תושב"כ לאשורה[45]], שלכן מקיימים מצות ת"ת גם בקריאת תושב"כ אפילו אם הקורא לא ידע מאי קאמר (ומברך על קריאה זו)[46], ולכן בלימוד תושב"כ מורגש יותר הביטול לנותן התורה.

והקרבת „שתי הלחם" מורה על ההתחברות של שני חלקי התורה[47], שההבנה וההשגה של תושבע"פ צריכה להיות חדורה ע"י הביטול שבתורה שבכתב].

---

35) ברכות יד, א.

36) שם לה, סע"א.

37) עיין תניא רפמ"א.

38) שבת פח, א.

39) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב.

40) ראה ב"ח לטאו"ח סמ"ז ד"ה ומ"ש דאמר. ע"ש בארוכה. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3 ואילך. ובכ"מ.

41) ראה בארוכה בזה — לקו"ת פרשתנו ד"ה והניף הכהן וביאורו.

42) ל' הלקו"ת שם (לז, ריש ע"ב).

43) ח"א (בהשמטות) רס, א. וראה לקו"ת שם (לז, ב. לט, ג־ד). וראה גם לקו"ת צו (יז, ד). שה"ש (כה, ג. כז, סע"ד ואילך). ועוד.

44) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב (ע"פ מג"א או"ח ס"נ סק"ב. וראה שו"ע אדה"ז שם ס"ב. לקו"ת ויקרא ה, ב).

45) ראה לקו"ת פרשתנו (לז, סע"ב. לט, ג). שם שה"ש (כח, א). וראה תניא אגה"ק סו"ס כט (קנ, ב ואילך).

46) הל' ת"ת לאדה"ז שם סוס"ב. לקו"ת ויקרא ושה"ש שם.

47) ע"פ המבואר בלקו"ת צו שם ששתי הלחם, תושב"כ ותושבע"פ, הם עה"ח ועה"ד (ע"ש) — מובן, ששתי הלחם הם גם נסתר דתורה ונגלה דתורה (ראה תניא אגה"ק סכ"ו. קונטרס עה"ח לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) — שצ"ל החיבור דשניהם יחד שע"ז ממשיכים הביטול לנותן התורה גם ב־לימוד גליא דתורה (ראה בארוכה קונטרס עה"ח שם).

ה. ע"פ הסברה זו בהחילוק שבין עו־מר ושתי הלחם יובן טעם ההבדל הנ"ל — ד„קודם לעומר . . אם הביא פסול, קודם לשתי הלחם . . אם הביא כשר":

הקרבת העומר — ה„בהמה" שבו — שנוגע למעשה הדיוט של האדם, הו"ע לעיכובא. כי באם לא יקריב יצרו לה־שם, הרי לא זו בלבד שעניניו הגשמיים לא ייעשו לשם שמים, אלא אדרבה, הם יורידו[48] את האדם למטה, „רוח הבהמה היורדת היא למטה"[27];

וזהו הטעם ש„קודם לעומר . . אם הביא פסול", כי קודם שהאדם הקריב נפשו הבהמית לה', והרע שבו עדיין ב־תקפו, הרי גם בעבודתו בתומ"צ (עניני גבוה) מעורבת רע דנפשו הבהמית, ול־כן, כשמדובר בענין חדש, תבואה חדשה — ויצרו (וטבעו) אקדמי טענתי'[49] — אסור לו להביא קרבן מזה, וה"ז פוסל את עבודתו בקודש (ע"ד מחז"ל[50] בנוגע ללימוד התורה — „זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו כו").

משא"כ הקרבת שתי הלחם, הבאה ל־אחרי הקרבת העומר (אחרי שהאדם כבר הקריב את נפשו הבהמית לה'), וענינה בשביל העבודה וההעלאה בקודש גופא, שתהי' בשלימות (יותר, מתוך ביטול יותר) — אינו לעיכובא, אלא רק ענין של „לכתחילה", לשם שלימות העבודה. אבל גם אם חסרה שלימות הקדמה זו, אין בזה פסול, שהרי האדם הוא כבר בדרגא של קדושה.

ו. וג' האופנים הנ"ל בגדר שתי ה־לחם — י"ל שהם מכוונים לשלש דרגות בעבודת השם:

אופן הא' — שאיסור חדש לגבוה ואיסור חדש להדיוט הם איסור אחד — קאי בדרגא נחותה בעבודת ה', שאזי גם כשהאדם עוסק בעניני קדושה, יש מקום לחשש, שאם לא תהיינה אצלו ההקדמות וההכנות הדרושות, הרי לא רק שלא יעלה וילך מחיל אל חיל (בקדושה), אלא אדרבה, יפול ממדריגתו: כלומר: גם אם כבר הקריב העומר (ה„בהמה" שבו), מ"מ, אם תחסר אצלו הקרבת שתי הלחם (הביטול כדבעי) עדיין עלול שסו"ס יפול ממדריגתו כו'.

ובדרגא זו, שני איסורי חדש — ל־הדיוט ולגבוה — הם גדר אחד, דהיינו חשש שהאדם יפול בענינים של היפך כו', והקרבנות — עומר ושתי הלחם — שניהם הם בגדר „מתיר", להתיר[51] הקשר עם החומריות, להבטיח שהעבודה של־אח"ז תהי' ללא תערובת רע ופסול.

[אלא שבזה גופא יש הבדל בין עומר לשתי הלחם, דהקרבת העומר הו"ע לעיכובא, כי בלאה"כ הרי הרע שבאדם הוא בתקפו: משא"כ לאחרי הבאת ה־עומר נחלש החשש שיפול ברע (ו„נגרע כחו של איסור"), ולכן אף שלכתחילה צריך להקדים הקרבת שתי הלחם (מפני החשש שבלי הקדמה זו יפול ממדריגתו) — מ"מ, מאחר שאין זה אלא חשש שישתנה טבע שני שלו (מפני שהוא „שני" ויש דאקדמי), אין זה לעיכובא לפסול ההקרבה].

48) ראה תניא פ"ז שע"י האכו"ש סתם יורד כו', ושם פי"ג (יח, ריש ע"ב) שע"י שנשתמש כו"כ זמן בנפה"ב וכו' פועל שיתחזק יותר (מתקפו וגבורתו בתולדתו).

49) זהר ר"פ וישב (קעט, ב). וראה נדרים לב, ב (ובפי' הרא"ש). קה"ר פ"ד, יג. פ"ט, טו (ח). ועוד.

50) יומא עב, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. קונטרס עה"ח שם.

51) ראה תניא פ"ז.

אופן הב' – שאיסור חדש לגבוה הוא איסור בפני עצמו, ומלכתחילה הוא איסור קל, דלא שנה עליו הכתוב לעכב – קאי בדרגא עליונה יותר בעבודה, כאשר אין חשש שהאדם יפול למצב של רע ח"ו, אלא שהקרבת שתי הלחם נוגעת רק לשלימות והידור בעבודתו. דכאשר ישנה הקדמה זו של ביטול, אזי כל עבודתו שלאח"ז ה"ה בדרגא נעלית יותר: דכל שהאדם בטל יותר לגבי ה' שם, הרי גם הבנתו בתורה היא בדרגא עליונה יותר, שמכוין יותר לאמיתתה של תורה[52].

אבל גם לפי דיעה זו הרי שתי הלחם הם בגדר "מתיר", היינו שענינם הוא הקדמה להעבודה הבאה לאח"ז, שתהי' כדבעי.

אמנם הדרגא הכי עליונה בעבודת השם היא – שאיסור חדש לגבוה הוא רק כדי ששתי הלחם יהיו "מנחה חדשה". כלומר: הקרבן דשתי הלחם אין ענינו הקדמה להעבודה הבאה אח"כ אלא הוא ענין לעצמו, שזאת היא עבודתו, לחבר "שתי הלחם" (תושב"כ ותושבע"פ):

וכדי שעבודה זו תהי' כדבעי, אמרה תורה שתבוא בתור "מנחה חדשה", כי ראשית כל דבר הוא המובחר שבו[53], וגם, שבעשיית דבר חדש יש יותר חיות ותענוג[54]. ולכן, כדי שעבודה נעלית זו דהקרבת שתי הלחם תהי' בתכלית ה־שלימות, צ"ל שתהי' "מנחה חדשה".

(משיחות חג השבועות תשי"א, תשי"ד)

---

52) ע"ד ביאור הטעם שנקבעה הלכה כב"ה מפני שנוחין ועלובין היו (עירובין יג, ב) – כי מצד הביטול שלהם זכו לכוין לאמת לאמיתו של תורה (ראה סה"מ תרכ"ז ע' רעו ואילך. רצ ואילך. המשך תרס"ו ע' תכב ואילך. שם ע' תמ ואילך. לקו"ש חכ"א ע' 115. ועוד).

53) כדרז"ל בכ"מ (ראשית עריסותיכם – ספרי זוטא (הובא בי"ש) שלח טו, כ; ראשית פרי – רש"י, ספורנו ועוד ר"פ תבא; ועוד).

54) ראה ספרי ורש"י ואתחנן ו, ו.